

Barraca de vinya

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: La Miranda - Rocafort
Alçada: 419

Coordenades:

Latitud: 41.71683
Longitud: 1.92165
UTM Est (X): 410298
UTM Nord (Y): 4618899

Classificació

Número de fitxa: 08182 - 139
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle: XIX
Estat de conservació: Regular
Notes de conservació: Per les seves característiques, que la fan única, caldria desemboscar-la i restaurar les parts estructurals afectades per les arrels de la vegetació.
Protecció: Inexistent
Accés: Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: 08181A009000140000OR
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 25/06/2016 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada a la part més planera del vessant conegut com la Miranda, en la interjecció interior de dos murs, integrada sota el marge. Està completament envoltada d'herbassar, bardisses i garric amb una desena de pins joves al davant mateix. És una construcció de grans dimensions, de planta lleugerament ovalada, amb un contrafort per la part sud que ha sofert un despreniment parcial per les arrels d'una mata (*Pistacia lentiscus*) que creix al marge superior, per sobre mateix de la cúpula. La coberta és de lloses per aproximació de filades, amb la clau de volta visible. A l'exterior ha perdut gairebé tot el voladís. El gruix dels murs és de 65 cm de mitjana. Només té un brancal, a la part esquerra de la porta o passadís d'accés, ja que aprofita el marge de la intersecció per a la seva construcció. Té llinda triple. La porta mesura 1,50 metres d'alçada per 0,90 metres d'amplada. Disposa d'una obertura a mena d'espitllera que permet la ventilació i l'entrada de la llum, que està orientada a sud-oest. El seu diàmetre interior oscil·la entre 2,80 per 2,40 metres. Al fons hi ha una particularitat que la fa inusual; té un petit annex de planta aproximadament rodona, d'1,20 metres de diàmetre, excavat dins del marge. Per poder suportar la pressió s'han aixecat dos brancals o muntants verticals, de 50 cm de gruix i un metre d'alçada. L'interior no està recobert totalment de pedra, sinó que allí on la roca és ferma s'ha deixat al descobert. El sostre s'ha cobert amb lloses planes. Està orientada al sud-est.

Observacions:

Aquesta barraca no està inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície. La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

